

6. állomás

NAGY-EGED HEGYI TERMÉSZET- ÉS TÁJISMERETI TANÖSVÉNY

Melegkedvelő tölgyes

450 méter felett a kocsánytalan tölgyek a molyhos- és csertölgyekkel együtt zárt erdőt alkotnak, ahol az alacsonyabb területekről ismerős húsos som is faméretűvé válik, de a cserjeszint még mindig dús marad. A melegkedvelő szubmediterrán fajok visszahúzódnak, helyüket fokozatosan a kontinentális klíma kedvelői veszik át.

Az itteni erdőrészlet állami tulajdonban van, vagyongazdálkodója az Egererdő Erdészeti Zrt. Az erdő elsődleges rendeltetése természetvédelmi, másodlagosan talajvédelmi.

Magyarország domb- és hegyvidékeinek legjellegzetesebb fája a **kocsánytalan tölgy**. Termése nagyon rövid nyélen (kocsányon), szinte a levelek között ül. Ellenben az Alföldön élő kocsányos tölgyekkel, amelyek levélnyele hosszú. Sekélyebb, szárazabb talajon is megél, viszont fényigényes és lassú növekedésű. Gyökere a sziklás talajokon is mélyre hatol, ezért nagyon ellenálló fa. Természetes körülmények között 300 évig is élhet, ám 100 év fölötti egyedekkel erdőgazdálkodással érintett területen csak nagyon ritkán találkozhatunk.

Az út menti fákról és oszlopokról figyelő **egerészölyvet** mindenki ismeri, bár méretei miatt sokan sasnak gondolják. Számuk hazánkban egész évben nagy, télen pedig északról még többen érkezhetnek. Fészket nagyobb fák magasan lévő elágazásaiba építi. Nevéhez méltóan elsősorban rágcsálókkal táplálkozik, de hüllőket, kétlábúkat is gyakran elejt.

A **csertölgy** nevét a csersavról kapta, ám érdekes módon a hazai tölgyek közül benne a legalacsonyabb ez a savtartalom. Melegkedvelő, elterjedésének északi határa közelében hajlamos a gazdasági szemmel előnytelen fagyrepedésekre, esztétikai elváltozásokra, gombabetegségekre, viszont a korhadékevő rovarok számára épp ezzel teremt ideális körülményeket. Viszonylag gyorsan nő, főleg tűzifának használják.

A **húsos som** lassan növekvő, de megfelelő körülmények között hosszú életű növény. Kemény fájából szerszámnyelet lehet készíteni. Arany-sárga virágait nagyon korán, február-márciusban hozza. Magas C-vitamin tartalmú, savanykás-édes, fanyar ízű termése szeptember elején érik, amiből remek lekvár, szörp, pálinka főzhető.

Európa legnagyobb bogara a **nagy szarvasbogár**. Élőhelyének csökkenése miatt ma már sokfelé ritka. Elsősorban a tölgyesekhez kötődik, élete nagyobbik részét lárvaként (pajor) éli, és korhadó fával táplálkozik, ezért nagyon fontos számára az idős fák megléte. A május végén megjelenő imágók legfőbb feladata a szaporodás. Az esti órákban hangos zúgással repülve keresik párjukat. A „szarvakat”, az erős, 1–2 centiméteres rágókat csak a hím viseli. A hímek a nőtényekért megküzdenek egymással, majd a vesztes a fáról ledobva elpusztul, míg a győztes a párzást követően legkésőbb július végéig él. A nőtény petéit lerakva augusztus végén pusztul el.

Készítette a Kaptarkó Természetvédelmi és Kulturális Egyesület a Nemzeti Együttműködési Alap támogatásával.

www.kaptarko.hu
info@kaptarko.hu
[facebook.com/kaptarko](https://www.facebook.com/kaptarko)

A zuzmók, köztük a **tölgyfazuzmó** telepei gombák és moszatok együttélésével, szimbiózisával jönnek létre. Zuzmókat a sarkvidékektől a trópusokig mindenütt találunk, mert meglehetősen tág tűrésűek, ám nagyon érzékenyek a levegő kén-dioxiddal való szennyezettségére. Jelenlétük vagy hiányuk egy területen pontos jelzője a levegőszennyezettség mértékének. A városok belső részeiről hiányoznak, az ilyen helyeket „zuzmósivatagoknak” nevezzük.

Éjszakai életmódjuk okán a pelék kevésbé közismert állatok. Ebben az erdőben is előfordul az egér méretű mogorós pele és a patkány méretű **nagy pele** is. Utóbbi igazi alvóbajnok: október elejétől április végéig tartó téli álmot alszik. Aktív periódusában viszont nagyon falánk, gyümölcsökkel, magvakkal, zöld növényi részekkel hizlalja fel magát a hosszú téli álom idejére.